

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kilpailuasiamiehestä annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksen tarkoituksena on parantaa kilpailuasiamiehen toimintamahdollisuuksia. Esityksessä ehdotetaan, että kilpailuasiamiehellä olisi mahdollisuus saada kilpailunrajoituksen selvittämiseksi tarpeellisia tietoja suoraan elinkeinonharjoittajalta. Samalla ehdotetaan, että kilpailuasiamies voisi hänen käsiteltävänä olevassa asiassa kehottaa elinkeinonharjoittajaa saapumaan kuul-

tavaksi sekä velvoittaa tämän esittämään kilpailunrajoituksen selvittämiseksi tarpeelliset asiakirjat. Ehdotuksen mukaan kilpailuasiamies voisi asettaa määräämiensä velvoitteiden tehosteeksi uhkasakon.

Lainmuutos on tarkoitus saattaa voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun eduskunta on sen hyväksynyt.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

Kilpailuasiamiehestä annetun asetuksen (475/73) mukaan kilpailuasiamies tekee taloudellisen kilpailun edistämisestä annetussa laissa (kilpailunedistämislaki, 423/73) säädetyllä tavalla esityksiä kilpailuneuvostolle kilpailunrajoitusten vahingollisten vaikutusten poistamiseksi sekä suorittaa muut hänelle sanotussa laissa ja sen nojalla annetussa asetuksessa (kilpailunedistämisasetus, 479/73) säädetyt tehtävät. Kilpailuasiamiehen tulee ensisijaisesti ottaa käsiteltäväkseen sellaisia kilpailunrajoituksia, joilla on huomattavaa merkitystä kuluttajille tai jotka vaikuttavat kokonaisen elinkeinoalan kilpailuolosuhteisiin taikka jotka huomattavalla tavalla vaikeuttavat tai estävät jonkun yrittäjän elinkeinotoimintaa.

Kilpailuasiamies on se viranomainen, joka ensi vaiheessa arvioi kilpailunrajoituksen merkityksen ja vahingollisuuden yleisen edun kannalta. Valtaosa kilpailuasiamiehen toimistossa käsiteltävien kilpailunrajoitusten vahingollisista vaikutuksista pyritään ja pystytäänkin käytännössä poistamaan

tai ainakin lieventämään jo kilpailuasiamiehen toimin. Sellaisissa tapauksissa, joissa tämä ei onnistu, kilpailuasiamiehen asiana on tehdä kilpailunedistämislain 16 §:n 1 momentissa tarkoitettu neuvotteluesitys kilpailuneuvostolle. Jotta kilpailuneuvosto voi ratkaista, ryhdytäänkö neuvostossa lain edellyttämään neuvotteluun, kilpailuasiamiehen täytyy pystyä esittämään selvitystä kilpailunedistämislain 15 §:n 1 momentin tarkoittamista kilpailunrajoituksen vahingollisista vaikutuksista.

Kilpailuasiamiehen on edellä mainittujen tehtäviensä suorittamiseksi ja kilpailuneuvoston edellyttämän näytön hankkimiseksi saatava tiedot sekä kilpailunrajoituksesta että sen aikaansaamista vaikutuksista. Esimerkiksi hintojen kohtuullisuuden arvioiminen tai hinnanmuodostuksen selvittäminen vaatii tuotteiden hinnoittelulaskelmien ja kustannustietojen saamista. Lisäksi kilpailuasiamiehen on harkittava, onko mahdollisia vahingollisia vaikutuksia pidettävä yleiseltä kannalta merkittävänä. Elinkeinonharjoittaja itse pystyy parhaiten antamaan tiedot aikaansaamistaan kilpailunrajoituksista. Tämän vuoksi ehdotetaan

kilpailuasiamiehestä annettua lakia (424/73) muutettavaksi siten, että lakiin lisättäisiin uusi 4 a §, jonka 1 momentin mukaan elinkeinonharjoittaja olisi velvollinen antamaan kilpailunrajoituksen selvittämiseksi tarpeellisia tietoja suoraan kilpailuasiamiehelle.

Tarkkojen tietojen hankkiminen elinkeinonharjoittajalta edellyttää usein hänen liikekirjoihinsa, kirjeenvaihtoonsa, pöytäkirjoihin ja muuhun hänen hallussaan olevaan asiakirja-aineistoon perehtymistä tai elinkeinonharjoittajan kuulemistä. Kilpailuasiamiehellä ei nykyisten säännösten mukaan ole oikeutta velvoittaa elinkeinonharjoittajaa esittämään kilpailunrajoituksen selvittämiseksi tarpeellisia asiakirjoja eikä oikeutta kehottaa elinkeinonharjoittajaa saapumaan kuultavaksi. Sen sijaan esimerkiksi elinkeinohallituksella ja kilpailuneuvostolla on nykyisten säännösten mukaan oikeus velvoittaa elinkeinonharjoittajaa esittämään kilpailunrajoituksen selvittämiseksi tarpeelliset asiakirjat. Lisäksi kilpailuneuvosto voi kehottaa elinkeinonharjoittajaa saapumaan neuvoston kokoukseen kuultavaksi. Vaikka elinkeinohallitus onkin kilpailunedistämissektin 27 §:n 3 momentin mukaan velvollinen avustamaan kilpailuasiamiestä hänelle kuuluvien tehtävien hoitamisessa, merkitsee virka-avun pyytäminen elinkeinohallitukselta esimerkiksi tarpeellisten asiakirjojen saamiseksi aiheutonta viivästystä kilpailuasiamiehen työssä. Sen vuoksi ehdotetaan, että lain 4 a §:ään lisätään uusi 2 momentti, jonka mukaan kilpailuasiamies voisi itse hänen käsiteltävänäään olevassa asiassa keho-

taa elinkeinonharjoittajaa saapumaan kuultavaksi sekä velvoittaa tämän esittämään liikekirjansa, kirjeenvaihtonsa, pöytäkirjansa ja muut kilpailunrajoituksen selvittämiseksi tarpeelliset asiakirjat.

Ehdotetun 4 a §:n 3 momentin mukaan kilpailuasiamiehellä olisi myös oikeus, siinä tapauksessa ettei velvollisuutta antaa tietoja, asiakirjojen esittämisvelvollisuutta tai velvollisuutta saapua kuultavaksi ole noudatettu, velvoittaa niskuroiva elinkeinonharjoittaja sakon uhalla antamaan mainitut tiedot tai asiakirjat taikka saapumaan kuultavaksi. Uhkasakon tuomitsisi pykälän 4 momentin mukaan maksettavaksi asianosaisen kotipaikan lääninhallitus.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole mainittavia välittömiä taloudellisia vaikutuksia.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan saatettavaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun eduskunta on sen hyväksynyt.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki**kilpailusiamiehestä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään kilpailusiamiehestä 25 päivänä toukokuuta 1973 annettuun lakiin (424/73) uusi näin kuuluva 4 a §:

4 a §

Elinkeinonharjoittaja on velvollinen antamaan kilpailusiamiehelle kilpailunrajoituksen selvittämiseksi tarpeellisia tietoja.

Kilpailusiamies voi hänen käsiteltävänänsä olevassa asiassa kehottaa elinkeinonharjoittajaa saapumaan kuultavaksi sekä velvoittaa tämän esittämään liikekirjansa, kirjeenvaihtonsa, pöytäkirjansa ja muut kilpailunrajoituksen selvittämiseksi tarpeelliset asiakirjat.

Milloin 1 momentissa tarkoitettua velvollisuutta antaa tietoja tai 2 momentissa tarkoitettua

asiakirjojen esittämisvelvollisuutta ei täytetä tai jos elinkeinonharjoittaja jää ilman laillista estettä saapumatta kuultavaksi, kilpailusiamies voi sakkon uhalla velvoittaa elinkeinonharjoittajan antamaan mainitut tiedot tai esittämään mainitut asiakirjat taikka saapumaan kuultavaksi.

Uhkasakon tuomitsee maksettavaksi asianosaisen kotipaikan lääninhallitus.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 198 .

Helsingissä 1 päivänä kesäkuuta 1984

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Jermu Laine*

